

לקבלת המערכים בדואר אלקטרוני ללא תשלום, הרשמו באתר: [actualia.shiuracher.org](http://actualia.shiuracher.org)

מערכי האקטואליה מופצים ללא תשלום על ידי עמותת שיעור אחר, הפועלת להעצמת תלמידים ולקידום מעורבות של הציבור הישראלי במערכת החינוך. מטרת התכנית להקנות ידע ולעודד את החשיבה הביקורתית דרך דיון בנושאים החדשניים העומדים על סדר היום הציבורי.

כל מערכי השיעור ניתנים להורדה באתר [actualia.shiuracher.org](http://actualia.shiuracher.org). הורדת המערכים מחייבת הרשמה חד-פעמית באתר. לפעילות נוספת של העמותה – העברת קורסי העשרה על-ידי מתנדבים – בקרו באתר [www.shiuracher.org](http://www.shiuracher.org) אין להפיץ את מערכי השיעור לשום גורם תמורת תשלום.

## מערך השיעור נכתב בחסות חברת HP ישראל

### שיעור אחר: גוונים ואקטואליה

#### בריונות ברשת ובבית הספר (לחטיבה העליונה)

##### מורים ואנשי חינוך שלום רב,

האלימות בין בני נוער גבוהה ביותר בארץ. הרשתות החברתיות מעצימות את הפגיעה, שכן היא עלולה להתרחש גם בין כותלי ביה"ס וגם מחוצה לו ברשת האינטרנט החשופה לעיני כל. הנפגעים מאלימות זו, סובלים מאוד, ולעתים שותקים. חבריהם, לעתים עומדים מהצד ונמנעים מלסייע להם מסיבות שונות, כגון לחץ חברתי, חשש להיפגע בעצמם וכדומה. מערך השיעור שלפניכם עוסק בתופעה שלילית זו באמצעות הקרנת סרט "מה כואב לילדים שלכם" של צופית גרנט ודיון שמתרחש בעקבותיו.

נושא השיעור אינו פשוט ויכול לעורר רגשות מצד התלמידים בכיתה, בעיקר אם מתרחשת בה אלימות כלשהי ברשת או בכיתה כלפי חלק מהתלמידים. לכן, יש להעביר את השיעור ברגישות רבה.

##### מטרות השיעור

- התלמידים יחשפו לסיפורים של בני נוער שנפגעו מאלימות בביה"ס או ברשת האינטרנט
- התלמידים יתוודעו לסכנה האפשרית של בריונות ברשת ובביה"ס
- התלמידים יציעו דרכי התמודדות עם האלימות

##### הכנה

- מחשב, מקרן וחיבור לאינטרנט להקרנת הסרט "מה כואב לכם"
- הדפסת רשימת ארגונים שניתן לפנות אליהם בעקבות פגיעה (בנספח) כמספר התלמידים בכיתה
- כתבה (בנספח) עם מידע עבורך המורה. ניתן גם לתלות אותה בכיתה

##### קהל היעד

תלמידים בחטיבה העליונה

##### הערה

- מערך השיעור מתאים לשיעור כפול.
- בסעיף ד' ישנן המלצות להרחבות אפשריות לשיעור, בהתאם לזמן העומד לרשותכם ולהיכרותכם עם התלמידים.

##### העשרה למורה

- [דו"ח מחקר](#) על אלימות באינטרנט שהתבצע ע"י אוניברסיטת בר אילן והאוניברסיטה הפתוחה עבור משרד החינוך (2014).
- [סקר ארצי מייצג בקרב בני נוער בגילאי 12-18](#) בנושא תופעת הפשיעה והבריונות ברשת בקרב בני נוער, מידת ההיפגעות, ומידת הדיווח וסיבות לאי דיווח. הסקר נערך ע"י מחלקת המחקר במשרד לביטחון הפנים (תחילת 2015) [http://mops.gov.il/CrimeAndViolencePrevention/SafeSurfing/Pages/Internet\\_Damage\\_Data\\_10.2015.aspx](http://mops.gov.il/CrimeAndViolencePrevention/SafeSurfing/Pages/Internet_Damage_Data_10.2015.aspx)
- [סקר שנערך על ידי מכון שריד בקרב ילדים בכיתות ג'-ט'](#) בנושא בריונות בביה"ס ובמרחב הווירטואלי (מרץ 2015) [http://data.isoc.org.il/sites/default/files/bullying\\_2015.pdf](http://data.isoc.org.il/sites/default/files/bullying_2015.pdf)

## מהלך השיעור

### א. פתיחה [15 דקות]

#### 1. היום נדבר על בריונות ברשת ובביה"ס

- כמה ילדים ובני נוער בישראל נפגעים לדעתכם מאלומות ברשת? התשובה: כל ילד רביעי (הנתון לקוח [סקר](#) שערכה מחלקת המחקר באגף למדיניות ותכנון אסטרטגי במשרד לביטחון הפנים, בשנת 2015)
- כמה נערות ונערים לדעתכם משתפים במסרים פוגעניים ברשת (שיימינג)? התשובה 42% (הנתון לקוח מסקר שערך איגוד האינטרנט הישראלי בקרב נערות ונערים בני 12-17 בשנת 2015).

#### 2. הסבר

האלימות בקרב בני נוער בארץ גבוהה ביותר. היא קיימת גם בביה"ס וגם וברשת האינטרנט. פגיעה ברשת נקראת "בריונות ברשת". זוהי התנהגות פוגענית, שמבצעה משתמשים באמצעים טכנולוגיים כמו האינטרנט או הטלפון הנייד על מנת להשמיץ, להטריד, להבדל, להפחיד או לתקוף מישהו. בריונות מקוונת יכולה להתרחש בכל אחת מהמדיות הדיגיטליות, פייסבוק, וואטס-אפ, טוויטר בלוגים, צ'טים, פורומים, דואר אלקטרוני, אתרי אינטרנט ועוד. היא יכולה להיות מילולית, והיא יכולה להתבטא גם בפרסום של תמונות או סרטונים..."

**"חשוב להדגיש שאלימות ברשת יכולה להיות עבירה פלילית במקרים בהם היא מערבת: אימים, התחזות, פגיעה בפרטיות, לשון הרע וכד'" (המידע לקוח מהאתר של [איגוד האינטרנט הישראלי](#))**

#### 3. מה לדעתכם חמור יותר – בריונות ברשת הווירטואלית או בחיים האמיתיים? מה ההבדלים ביניהן?

בריונות ברשת חמורה ביותר כמו בריונות בחיים האמיתיים. ההבדל הוא שבחיים, המעשה נעשה פנים אל פנים, דבר שלעיתים כואב יותר, אך לעתים גם יכול למזער את מעשה הפגיעה, משום שהפוגע פוגש את הקורבן שלו (למשל בחרם כיתתי). לעומת זאת, הפגיעה ברשת מופצת במהירות גבוהה יותר ולתפוצה גבוהה יותר, למשל סרט ביוטיוב יכול להגיע לכמות צפיות גבוהה מאוד, דבר שיכול להעצים את הפגיעה בהרבה. לעתים גם יש קושי למחוק את המסר הפוגע, דבר שיכול להחריף את הפגיעה. משום כך, עליכם לקחת בחשבון שפגיעה ברשת דומה לפגיעה בחיים האמיתיים ולעתים אף קשה יותר. במחקר שנעשה בארה"ב התברר ש-10% מקרב תלמידים שנעדרו שבוע מביה"ס נעדרו בגלל פגיעה ברשת, הרבה יותר מאחוז התלמידים שנעדרו בשל פגיעה שאינה ברשת (ראו בכתבה המצורפת בנספח).

לעתים האלימות ברשת מלווה באלימות בחיים האמיתיים, לדוגמה – חרם שהתחיל בפייסבוק, עובר לחרם בכיתה, דבר שקשה שבעתיים לנפגע.

#### 4. מדוע לדעתכם בני נוער שקוראים ברשתות החברתיות מסר פוגע על חבר לכיתה, משתפים פעולה ב-"LIKE", מפיצים את המסר הפוגעני? (תשובות אפשריות: זה מצחיק, זה לא פוגע, זה לא ממש אמיתי וכדומה).

#### 5. מה לדעתכם מידת האחריות של מי שלוחץ LIKE ומישהו שצופה מהצד ולא מגיב למסר פוגעני או לאלימות בביה"ס?

##### האם האחריות שלהם לפגיעה זהה כמו של הפוגע?

למי שלוחץ LIKE או משתף במסר פוגעני, יש אחריות לפגיעה ברגע שהוא השתתף בכך, גם אם לא רשם את המסר או פגע בעצמו. גם למי שלא מגיב, יש אחריות לכך שעמד מהצד ולא נקט עמד פעילה. משום שבכך שלא הגיב, הוא נקט עמדה פאסיבית בבחירתו לא לעזור. לכן, חשוב מאוד לעזור לחבר במצוקה. בהמשך השיעור נתייחס לדרכים בהן ניתן לסייע לחבר, אבל חשוב שתיקחו בחשבון שגם אם המשכתם חרם שמישהו אחר התחיל, או שיתפתם בווטסאפ תמונה משפילה שקיבלתם, אתם אחראים גם כן לפגיעה ויש לכך תיעוד שנשמר.

ניתן להציג את הסרטונים מתוך קמפיין של משרד המשפטים העוסק במניעת העברת תכנים בעלי אופי מיני ברשת, מבלי ידעת המצולם <https://www.youtube.com/playlist?list=PLGSignVgHrxoKI23gwV4G1QvvyCYrTAut>

ב. סיפורי מקרה של אלימות בקרב בני נוער [70 דקות]

6. צפייה בסרט - "מה כואב לילד שלכם?" של צופית גרנט על אלימות בין בני נוער

הסרט בקישור - <http://www.youtube.com/watch?v=jgtumvQE95M>. אורך הסרט כ- 50 דקות.

קעת נצפה בסרט המציג מספר מקרים של אלימות נגד בני נוער ברשת ובביה"ס. הסרט כולל ראיונות שערכה צופית גרנט עם תלמידים שנפגעו מאלימות פיזית / מילולית בביה"ס ו/או מאלימות ברשתות החברתיות. בעקבות הסרט נקיים דיון.

**למורה** ניתן להראות את כל הסרט ולקיים עליו אחר כך דיון או לבחור סיפור אחד או שניים ולערוך עליהם דיון בכיתה. שימו לב, שהסיפורים שזורים לאורך הסרט, לכן, אפשר להראות קטע שבו מדברים על אחד המקרים ולדון בו מבלי לראות את ההמשך. אם לא ניתן להקרין את הסרט, ניתן לספר את הסיפור של דוד-אל מזרחי ולדון במקרה זה.  
**כשהדגש – מילים יכולות להרוג!**

להלן תקציר הסיפור של דודאל מזרחי (מוצג בדקה 20 בסרט)

דודאל היה נער שהציקו לו בכיתה ובפייסבוק - התלמידים התעללו בו בביה"ס, הרביצו לו, הציקו לו בדרך לכיתה ובכיתה עצמה. בנוסף, כתבו לו סטטוסים מאוד מכוערים בפייסבוק. בסופו של דבר לאחר שנה וכמה חודשים הוא התאבד. הוריו ניסו להבין ממנו מה קורה, אך הוא כל הזמן שתק. בסרט צופית גרנט מראיינת את הוריו של דוד אל.

7. דיון בעקבות הסרט

- מה הרגשתם כשראיתם את הסרט? האם אתם מכירים סיפורים כאלו?
  - האם ניתן לדעתכם למנוע מקרים כמו של דודאל? איך ניתן היה לעזור לו? למי הוא יכל לפנות לעזרה?
  - מה התפקיד של התלמידים / המורים / ההורים במניעת מקרים כאלו?
- למורה** ניתן להפנות את התלמידים לדף הפייסבוק של [דודאל מזרחי ז"ל](#), בו אנשים ותלמידים רשמים דברים לזכרו.

8. בהתאם להיכרותכם עם הכיתה אפשר לספר על שני מקרים נוספים שהסתיימו בהתאבדות בשנת 2015:

א. ילדה בת 13 מכפר סבא שהתאבדה בנובמבר 2015. אלו הדברים שהיא רשמה לחבריה:

"בימים האחרונים אני מרגישה כמו אוויר, כאילו אני כלום, אין אף אחד שיגן עליי ושידבר איתי". "כאילו שאני מכריחה אתכם לדבר איתי. גרמתם לי להרגיש כאילו אני סתם איזה אטום או חיידק. אף פעם לא באמת עירבתם אותי במשהו... לא חשבתם עליי כבן אדם אלא כסתם ליצן שמצחיק אותנו... ושמתי לב שאין דבר כזה חברים. אף אחד לא באמת אוהב אחד את השני. בשנייה שאתם הולכים, מדברים עליכם, על הלבוש שלכם, על המראה, על האופי. ודי, מספיק. אם אתם לא באמת חברים אחד של השני, אז אל תדברו לפחות מאחורי הגב...".

לקוח מאתר מעריב 25.11.15

[http://reshet.tv/News\\_n/heb/news/Domestic/EducationSociety/articlenews,198096/](http://reshet.tv/News_n/heb/news/Domestic/EducationSociety/articlenews,198096/)

ב. אריאל רוניס, בכיר ברשות האוכלוסין, שם קץ לחייו לאחר שהואשם בגזענות ברשת (שיימינג)

רוניס היה אדם מבוגר שהואשם בגזענות על ידי אחת מהלקוחות של הלשכה אותה ניהל. היא פרסמה פוסט בפייסבוק שפגע בשמו הטוב, בו היא מאשימה אותו בגזענות. הפוסט זכה ליותר מ-6,000 שיתופים ואריאל רוניס לא יכל להתמודד עם הפגיעה הזו ולכן התאבד. לפני שהתאבד הוא רשם פוסט בפייסבוק. (ניתן להקריא את הפוסט מהקישור)

<http://www.haaretz.co.il/news/education/1.2643204> (הארץ, 23.5.15)

9. דיון

- מה אתם מרגישים כשאתם שומעים על המקרים הללו?
- מה ניתן ללמוד מהם? (מילים יכולות להרוג, גם מבוגרים נפגעים משיימינג ולא רק ילדים ובני נוער)

**ג. דרכים להתמודדות עם אלימות [10 דקות]**

10. במקרים של אלימות ברשת או בביה"ס מה לדעתכם ניתן לעשות? למי ניתן לפנות לעזרה?  
למורה רשימה מפורטת של הארגונים נמצאת בנספח. כדאי לתלות אותה בכיתה או לשלוח אותה במייל לתלמידים.

**במקרים של אלימות ברשת ניתן:**

- לחסום את החבר הפוגעני ברשת
- לפנות ל 105 המטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת – בטלפון: 105
- לפנות אתר בו נרשם המסר הפוגעני – יוטיוב, פייסבוק וכדומה – לבקש שיחסמו את הקבוצה או שיסירו את המסר
- לפנות מנהל פורום – לבקש שיסירו את המסר הפוגעני
- לפנות גוגל – שיסירו את הנושא ממנוע החיפוש (יתבצע תוך 90 יום)

**במקרים של כל אלימות – ברשת או במציאות**

- חשוב לפנות למבוגר משמעותי בחיים, מישהו שסומכים עליו - הורים, מורים, יועצת וכדומה.
  - ניתן לפנות למשרד החינוך – לקו הפתוח לתלמידים
  - ניתן לפנות ארגונים שנותנים עזרה נפשית ברשת – לדוגמה ער"ן או איגוד האינטרנט הישראלי
- הדגישו - חשוב ביותר לקבל עזרה ולא לשתוק. שתיקה יכולה להחריף את המצוקה וניתן לקבל עזרה. במקרים של התעללות ניתן גם לפנות בתלונה למשטרה. התפקיד של כולנו – שלכם ושלי – לעזור לכל אחד מהתלמידים בכיתה/בביה"ס. לא להשאיר אותו לבד, כי כפי שראינו בסרט, מילים יכולות גם להרוג!

**ד. הרחבות אפשרית (בהתאם לזמן העומד לרשותכם ולהיכרותכם עם התלמידים)**

11. אפשר לבחור להקרין סרטון קצר, מתוך 5 סרטונים העוסקים ומשקפים סוגים שונים של אלימות מתוך הפרויקט עיר ללא אלימות, בהפקת הטלוויזיה החינוכית והמשרד לביטחון פנים. כדאי לאחר מכן לקיים דיון על הסרט.

<https://www.youtube.com/playlist?list=PL51YAgTlffPj6yHCWGRi8iZ63AzHjKRSr8>

12. ניתן להפנות לעמוד הפייסבוק של קבוצת אנחנו שונים – קהילה נגד אלימות ובריונות נוער. שם ניתן לקרוא על סיפורים של נערים ונערות שהציקו להם וגם התלמידים יוכלו לכתוב שם בעצמם.

13. **ניתן לקיים דיון על אפליקציית Blindspot שמעוררת גלי מחאה ברשת.**

האפליקציה מאפשרת לכל אחד לרשום באנונימיות כל דבר כלפי אנשים אחרים. ראו את הכתבה בנושא והחליטו האם כדאי לעורר על כך דיון [http://www.mako.co.il/news-israel/local-q4\\_2015/Article-6ad6f7a7c5de151004.htm](http://www.mako.co.il/news-israel/local-q4_2015/Article-6ad6f7a7c5de151004.htm)

- האם שמעתם על האפליקציה הזו?
- לאור הדברים שלמדנו היום, האם לדעתכם רצוי להשתמש בה? מדוע?

**ה. סיכום [15 דקות]**

14. **סיכום מפי התלמידים - מה לקחתם מהשיעור היום?**

15. **סיכום של המורה**

היום למדנו על אלימות בכלל וברשת בפרט. ראינו שבריונות ברשת פוגעת לא פחות מהאלימות בחיים המציאותיים. ראינו שלעתים האלימות ברשת מלווה את האלימות בביה"ס ומעצימה אותה. אם מישהו מכם נפגע אתם תמיד יכולים לפנות אלי, או אל הורכים, או אל היועצת או אל כל אדם מבוגר משמעותי בחיכם. אנו רוצים שכולכם תרגישו בטוחים לגלוש באינטרנט, ללא פחד וחשש מפני אלימות כלפיכם. חשובו היטב אם אתם מתכננים להחרים, להשפיל או לפגוע בכל דרך אחרת במישהו מחבריכם. יתכן שלא תהיה מכך דרך חזרה. ואם אתם נתקלים בחרמות או במסרים פוגעניים כלפי חבר, עזרו לו. שלא יישאר



לבד. זכרו, שאם אתם בוחרים לשתף פעולה אם הפוגעים ואפילו אם אתם בוחרים להתעלם מהמסר הפוגעני, יש לכם אחריות לפגיעה. לכן, השתדלו להיות חברים טובים, לסייע ולעזור ולא להתפתות למסרים פוגעניים.

## מה ניתן לעשות במקרים של אלימות בביה"ס או ברשת?

- ברשת כדאי לחסום את החבר הפוגעני
- לדווח למבוגר – הורה, מורה, מחנך, יועצת ביה"ס וכדומה

### ניתן לפנות למקומות הבאים:

- 105 המטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת – בטלפון: 105 או גלשו באתר:  
[https://www.gov.il/he/Departments/child\\_online\\_protection\\_bureau](https://www.gov.il/he/Departments/child_online_protection_bureau)
- למשרד החינוך: קו פתוח לתלמידים 1800-222003 או מוקד שירות חינוך 1800-250025
- לאיגוד האינטרנט: טלפון: 03-9700911, דוא"ל [safe@isoc.org.il](mailto:safe@isoc.org.il)
- לער"ן – לעזרה ראשונה נפשית (בשפות: עברית, ערבית, רוסית ואנגלית)  
<http://www.eran.org.il> בטלפון: 1201
- לבקש להסיר קבוצה מהפייסבוק (ככל שיותר אנשים ידווחו כך יש סיכוי שהיא תוסר מהר יותר)  
<https://www.facebook.com/help/266814220000812>
- לבקש מגוגל שיסירו את הנושא (הנושא יוסר עד 90 יום)  
<https://support.google.com/webmasters/answer/1663691?hl=iw>
- לדווח ליוטיוב <https://support.google.com/youtube/answer/2802268>

## "אחד משישה בני נוער היה קורבן לאלימות ברשת"

**מהפצת שקרים על ידי "חברים לכיתה", דרך חשיפת תמונות אישיות ועד חרם כיתתי והשפלות: הרשת הפכה למקום מסוכן ביותר עבור צעירים ובני נוער. אז איך תזהו ברשת וכיצד תתמודדו? שמים סוף לאלימות**

פורסם 11/12/13 10:53 | mako | ג'ורג' אבני

על פי מחקרים שנעשו בארץ, כל ילד שני שקורא את הכתבה הזו, היה קורבן לאלימות או מכיר מישהו שהיה קורבן. אלימות בקרב בני נוער בבית הספר ומחוצה לו, הופכת לצערנו לנפוצה יותר ויותר. מחקרים נוספים של עמותת [עמיד בטוח](#) למניעת אלימות ילדים ובני נוער, מצביעים על כך שכ-23% מבני הנוער פוחדים לצאת מהבית ומגדירים את בית הספר כמקום לא בטוח. לאלימות יש פנים רבות והיא יכולה להופיע בצורה של אלימות מילולית, לחץ חברתי שלילי, חרם, אלימות פיזית ועוד. אך בעוד אלימות פיזית היא קלה לזיהוי, בריונות ברשת, תופעה נפוצה לא פחות, קשה לזיהוי וקשה יותר להתמודד איתה.

### בריונות ברשת

מחקרים שנערכו באירופה מצביעים כי אחד מכל חמישה בני נוער היה קורבן לבריונות ברשת ובארה"ב הממוצע הוא אחד מארבעה. בישראל הנתונים העדכניים ביותר הם משנת 2011, וקובעים שאחד מכל שישה בני נוער היה קורבן לאלימות ברשת ואחד משניים מכיר קורבן לאלימות. סביר להניח שבשנת 2013 הנתונים קיצוניים אף יותר עקב עליית החדירה של הטלפונים הסלולריים לחיינו.

מירה פרידמן חמו, יו"ר עמותת "עמיד בטוח", מסבירה כיצד הפכה הבריונות ברשת לכל כך נפוצה: "הילדים והנוער כיום מבליים חלק ניכר מזמנם ברשתות החברתיות, התופסות מקום נכבד מכלל התקשורת בין בני הנוער גם במהלך הימצאותם בבית הספר. הרשתות החברתיות הן זירת פעילות משמעותית מאוד בחיי הילדים והנוער, אם לא המשמעותית מכולן. אך בניגוד למגרש המשחקים, הגן הציבורי והכיתה – הרשתות החברתיות פועלות ללא נוכחות, פיקוח או מעורבות של מבוגר אחראי. מדובר על שטח הפקר שבו לא קיים קוד התנהגות כלשהו ובני הנוער הם אדונים לעצמם".

### מדוע בריונות ברשת כל כך מסוכנת?

"בניגוד לאלימות בשטח בית הספר, הבריונות ברשת נמשכת בכל שעות היממה, היא מופצת לכל עבר ונשארת לתמיד. כל מילה ומילה המופיעה ברשתות החברתיות נרשמת ומתועדת לתמיד", מסבירה חמו, "כל חרם כיתתי אינו מוגבל לאנשים היוזמים אותו אלא מופץ בהרחבה בין כלל בני הנוער בכיתה, בבית הספר ובסביבות החברתיות באופן מיידי ונרחב. מעבר לחשיפה הרחבה, אמירות ופרסומים אלו זוכים לחיים ממושכים ומשפיעות על הקורבנות לאורך זמן".

### "כל הכיתה שלי משתתפת אז גם אני"

בדקנו בעזרת עמותת עמיד בטוח מה חושבים בני נוער על בריונות ברשת. 80% מבני הנוער הנשאלים על הסיבות לקיומה של בריונות ברשת, טוענים שהיא מתרחשת "משום שזה מצחיק", "זה לא סיפור", "כל הכיתה שלי משתתפת אז גם אני" ועוד.

**חשוב לדעת:** אלימות ברשת החברתית היא מיוחדת בכך שהיא מגבירה את ממדי הנזק שהיא גורמת, יותר מכל אירוע אלימות פיזי, ולא חסרים תקדימים של ביטויים קיצוניים ביותר כדוגמת המקרה של דוד אל מזרחי בן ה-15 ששם קץ לחייו על רקע בריונות חוזרת ונשנית ברשת. נתון מעניין מארה"ב בנושא קובע שכמעט 10% מהתלמידים שפספסו שבוע מהלימודים, עשו זאת משום שהם עברו אירוע התעללות ברשת, אחוז גבוה מזה של היעדרויות עקב אלימות שאינה ברשת.

שני חסמים עיקריים מונעים מבני הנוער להתערב ולנסות לעצור את התופעה: חוסר ידיעה ופחד להיות הראשון שמתנגד לחרם.

**חוסר ידיעה:** לפעמים בני הנוער פשוט לא מבינים שמדובר באלימות. כאשר רואים שמרביצים למישהו מבינים שכואב לו, אך כאשר רואים את אותו דבר קורה ברשת לא תמיד מבינים כיצד מרגיש הקרבן.

**פחד להיות הראשון שמתנגד:** גם במידה וישנה הבנה של חומרת האירוע, קשה מאוד לבני הנוער להיות הראשון שקם ומתנגד, בעיקר בגלל החשש להיות הקורבן הבא. כמעט כל בני הנוער שנשאלו כיצד יגיבו אם מישהו אחר יגן על הקורבן ענו שיצטרפו אליו, אבל לא יהיו הראשונים לעשות כן.

### אז איך נזהה בריונות ברשת?

חמו מציינת עבורנו את התופעות המרכזיות המזוהות כבריונות ברשת (Bullying Cyber):

- חרמות והתעללויות אחרות – התופעה השכיחה ביותר.
- התחזות לאדם אחר או ארגון ברשת ופרסום מידע בשמו.
- הפצת שקרים ושמעות באמצעות הרשת, מה שמגיע מיידית לכיתה שלמה, שכבה שלמה, בי"ס שלם והלאה
- הפצת תמונות ומידע פרטי אחר (לדוג' – אאוטינג).

### איך לא תיקחו חלק בבריונות

אם נתקלתם בבריונות ברשת, אנחנו מזמינים אתכם להיות הראשונים שמגיבים. יש מספר דרכים להגיב במקרה של בריונות ברשת, ואם תהיו הראשונים, רוב הסיכויים שילדים נוספים יצטרפו אליכם ויעזרו לכם להילחם בתופעה:

- אל תשתתפו בבריונות ברשת! אל תעשו Share ואל תעשו Like לתכנים פוגעים.
- אם חבריכם משתתפים באירועי בריונות כאלו, תגידו להם להפסיק.
- אל תהיו חברים של בריונים, אין מה להתבייש בלנתק קשר איתם.
- דווחו למורה או הורה. אם אתם מרגישים שלא בנוח, פנו למנחה "עתיד בטוח" בביה"ס.

עמותת "עתיד בטוח" מפעילה כ-100 נבחרות של בני נוער מובילים, ברחבי ישראל, מטירת הכרמל שבצפון ועד אופקים שבדרום, בעשרות בתי ספר. נבחרות "מנהיגות צעירה" אלו פועלות כסוכני שינוי ליצירת עתיד בטוח בסביבתם בפיתוח מיזמים שמטרתם למנוע אלימות ברשת. את הנבחרות מובילים סטודנטים שזוכים למלגה והכשרה.

אם בבית הספר שלכם אין מנחה של "עתיד בטוח", תוכלו לפנות ל**מוקד איגוד האינטרנט הישראלי**, ולשוחח טלפונית עם נציג האיגוד שיעץ וינסה לסייע ובמידת הצורך יפנה אתכם לגורם מקצועי מתאים.



## הבריונות וירטואלית. הפגיעה אמיתית

מלבד פעילות לעצירת בריונות ברשת, יש דברים קטנים שאם תקפידו עליהם, תוכלו למנוע מצב בו אתם תפלו קרבן לבריונות ברשת. איגוד האינטרנט הישראלי, הפועל מזה למעלה מעשור לשמירה על האינטרנט והמשתמשים בו ולמיגור הפגיעות ברשת, חושף בפנינו מספר מקרים של בריונות ברשת שהתרחשו לאחרונה בישראל, ומוסיף המלצות כיצד לפעול כדי שמקרים אלו לא יקרו לכם:

לא רק בבתי הספר. גם הרשת הפכה למסוכנת עבור בני נוער:

- נערה העלתה תמונה של עצמה בבגד ים, לא הגדירה הגדרת פרטיות לתמונה ומצאה את תמונתה באתר פורנוגרפי. **ההמלצה שלנו:** חישוב פעמיים שלוש וארבע לפני שאתם מעלים משהו לרשת (הוא ישאר שם לנצח), ואם כבר העליתם, ודאו שרק מי שאתם רוצים יוכל לראות זאת.
  - נער שהפיץ תמונה מביכה של חבר לכיתה שהגיע אליו מאחד החברים, נתבע ע"י הורי הנער הנפגע. **ההמלצה שלנו:** שיתוף, העברה, הפצה, היא עבירה על החוק בדיוק כמו ייזום של תמונה כזו והעלתה לרשת. בקיצור החוק חל גם ברשת.
  - נערה בת 14 חשה לפתע שנער שעימו היא מנהלת צ'ט נשמע מעט מלחיץ, וגולש לאט לדרישות חריגות. **ההמלצה שלנו:** ראשית, וודאו עם מי אתם נכנסים לצ'ט, עלולים להיות שם אנשים שלא בהכרח מתכוונים לטוב. נסו לבדוק עליהם יותר מידע. וברגע שזה מתחיל להיות לא נעים, נתקו מייד קשר. אם אתם מרגישים מאוימים, נסו להשתמש באמירה כמו אני פונה למשטרה/ המשטרה מעורבת, שגורמת למי שרוצה לפגוע להתרחק במהירות. בכל מקרה רצוי לשמור על תיעוד מצולם של התקשורת (צילומי מסך/פרינטים)
- איגוד האינטרנט מפעיל קו פתוח לפניות הציבור, ובו מענה אנושי ותמיכה בכל הקשור לפגיעה או עוולה ברשת וסיוע למי שנפגע ברשת. כמו כן הוא עוסק בבנייתו של מערך סיירי רשת, אשר יפעלו לאיתור תכנים לא ראויים, מצבי מצוקה, אירועים חריגים, תכנים לא ראויים ועוד. האירועים שיאותרו, ידווחו לנציגי הקו הפתוח לצורך המשך טיפול.

**נתקלתם בבריונות ברשת? פנו לקו הפתוח של ארגון האינטרנט הישראלי**

**בטלפון: 03-9700911 ימים א-ה' משעה 10:00 עד שעה 20:00 או במייל: [SAFE@ISOC.ORG.IL](mailto:SAFE@ISOC.ORG.IL)**